

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin İş Bulma Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi

Mehmet Ali Şengül

Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir / Türkiye

Araştırma Makalesi

Gönderilme Tarihi
18.06.2025

Kabul Tarihi
29.06.2025

Yayın Tarihi
30.06.2025

Öz

Bu araştırmada spor bilimleri öğrencilerinin iş bulma kaygı düzeylerinin belirlenmesi ve bu düzeylerin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma grubu Dokuz Eylül Üniversitesi Necat Hepkon Spor Bilimleri Fakültesinde üniversitelerinin öğrenim gören 136 öğrenciden oluşmuştur. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyo-demografik Bilgi Formu ile Aslan ve Uğraş (2021) tarafından geliştirilen Spor Bilimleri Öğrencilerinin İş Bulma Kaygısı Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler t-testi, ANOVA, ilişki testleri ve Post-Hoc analizleri ile değerlendirilmiş; tüm analizlerde anlamlılık düzeyi ,05 olarak kabul edilmiştir. Cinsiyet değişkeninde kadın öğrencilerin, sınıf değişkeninde 3.sınıfların, gelir düzeyinde gelir düzeyi düşük öğrencilerin kaygı puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir.

Anahtar kelimeler: spor bilimleri, öğrenci, kaygı

Investigation of Job Finding Anxiety Levels of Sports Sciences Faculty Students

Abstract

In this study, it was aimed to determine the anxiety levels of sport sciences students about finding a job and to examine these levels in terms of various demographic variables. The research group consisted of 136 students studying at Dokuz Eylül University Necat Hepkon Faculty of Sport Sciences. The data were collected through the Socio-demographic Information Form prepared by the researcher and the Job Finding Anxiety Scale of Sport Sciences Students developed by Aslan and Uğraş (2021). The data obtained were evaluated with t-test, ANOVA, relationship tests and Post-Hoc analyzes; the significance level was accepted as .05 in all analyzes. The anxiety scores of female students in the gender variable, 3rd graders in the class variable, and low-income students in the income level showed statistically significant differences.

Key words: sport sciences, student, anxiety

GİRİŞ

Küresel ölçekte yaşanan ekonomik dalgalanmalar ve iş gücü piyasasında artan rekabet, yükseköğretim mezunlarının mezuniyet sonrası iş bulma süreçlerini ciddi şekilde etkilemektedir. Bu durum, bireylerin yalnızca ekonomik kaygılarla değil; aynı zamanda psikolojik, sosyal ve mesleki açılardan da önemli baskılarla karşı karşıya kalmalarına neden olmaktadır. Özellikle üniversite eğitiminin son aşamasına gelen öğrencilerde sıklıkla gözlemlenen iş bulma kaygısı, bireyin gelecekte istihdam edilebilme ihtimali karşısında yaşadığı belirsizlik ve endişe durumudur. Bu kaygı, sadece bireyin yaşam doyumunu değil, aynı zamanda akademik başarısını, öz yeterlilik algısını ve kariyer planlama becerilerini de doğrudan etkilemektedir.

Türkiye özelinde değerlendirildiğinde üniversitelerin özellikle uygulamalı alanlarına yönelik mezuniyet sonrası istihdam imkanlarının sınırlılığı, öğrencilerin bu kaygıyı daha derinden yaşamasına neden olmaktadır. Spor Bilimleri Fakülteleri bu bağlamda öne çıkan kurumlardan biridir. Mezun olan bireyler için kamu ve özel sektördeki istihdam alanlarının sınırlı olması, iş bulma kaygısını tetikleyen başlıca faktörlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Turhan ve Arslanboğa, 2022).

Bu kaygının düzeyini etkileyen pek çok faktör olduğu görülmektedir. Bunlar arasında öğrencinin cinsiyeti, sınıf düzeyi, aile gelir durumu, milli sporcu olma durumu, geçmişteki iş tecrübesi gibi demografik değişkenler kadar; kariyer planlama bilinci, özgüven düzeyi ve akademik memnuniyet gibi psikolojik ve sosyal etkenler de yer almaktadır (Karataş ve Öktem, 2022; Yılmaz ve Caz, 2022). Özellikle kariyer planlamasına yönelik bilinçli adımlar atabilen öğrencilerde, iş kaygısı düzeyinin daha düşük olduğu, buna karşın bölümünden memnun olmayan veya kariyer hedefi belirsiz öğrencilerde bu kaygının daha yoğun hissedildiği belirlenmiştir (Yılmaz ve Caz, 2022).

Bununla birlikte, iş kaygısının bireyde yalnızca geleceğe yönelik bir belirsizlik değil, aynı zamanda mevcut akademik yaşantıya yönelik bir yabancılaşma biçimi olarak da ortaya çıkabileceği görülmektedir. Sarıkol ve Ustaoglu Hoşver (2023), öğrencilerin iş bulma kaygılarının yüksek olduğu durumlarda okula ve eğitime karşı aidiyet düzeylerinin de düştüğünü ortaya koyarak, bu sorunun yalnızca mezuniyet sonrası değil, eğitim süreci boyunca etkili olduğunu vurgulamışlardır.

Spor bilimleri öğrencilerinin iş bulma kaygısını anlamlandırmak yalnızca bireysel psikolojik iyilik hallerini desteklemekle kalmaz; aynı zamanda üniversitelerde kariyer danışmanlığı, rehberlik hizmetleri ve müfredat tasarımı gibi alanlara da yol gösterici veriler sunar. Nitekim mezun sayısındaki artışın istihdam oranına paralel ilerlememesi, öğrencilerin geleceklerine dair daha büyük belirsizlikler yaşamasına ve bu kaygının akademik motivasyonlarını zayıflatmasına neden olmaktadır.

Bu bağlamda araştırma spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin iş bulma kaygılarını çeşitli değişkenler ile incelemek ve ilgili literatürle karşılaştırmalı bir analiz sunmayı amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma, nicel bir araştırma olup tarama (betimsel) yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, mevcut durumun betimlenmesi ve analiz edilmesi amaçlanmıştır. Tarama yöntemi, geniş bir katılımcı kitlesinden veri toplayarak, belirli bir zaman diliminde mevcut durumu anlamak ve betimlemek için kullanılmaktadır.

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Dokuz Eylül Üniversitesi Necat Hepkon Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri, örneklem grubunu ise basit tesadüfi örneklem yöntemine göre seçilen 136 öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan bireylerin demografik özellikleri hakkında bilgi edinmek adına araştırmacı yoluyla oluşturulmuş bir formdur. Bu formda katılımcının cinsiyeti, öğrenim gördüğü bölüm, sınıfı, gelir düzeyi hakkında bilgi edinilmiştir.

Spor Bilimleri Öğrencilerinin İş Bulma Kaygısı Ölçeği:

Aslan ve Uğraş (2021) tarafından geliştirilen ölçek 8 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. 5'li likert tipi ile derecelendirilen ölçekte tersine kodlanan maddeler bulunmamaktadır. Ölçek tek boyutlu yapıda olup toplam puan 40 puana yaklaştıkça bireyin kaygı düzeyinin arttığı ifade edilebilir. Ölçeğin geliştirildiği çalışmada, tek boyutlu yapının özdeğerinin 4,987 ve açıkladığı varyans oranının ise %62,34 olduğu; Cronbach Alpha değerinin .95 olduğu tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 27.0 programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerle birlikte veri setinin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Veri setinin normal dağılıma uygun olduğu tespit edilmiştir (Büyüköztürk,2018). Normal dağılım gösteren veri seti için bağımsız gruplar t-testi ve ANOVA testi yapılmış, verilerin yorumlanmasında .05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
İş Bulma Kaygısı	Kadın	63	30.32	6.69	2,913	,004*
	Erkek	73	26.27	9.42		

(p<0.05)

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların cinsiyete göre iş bulma kaygısında anlamlı farklılık tespit edilmiştir (p<0.05). Bu fark kadınların puanlarının yüksekliğinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 2. Sınıf Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Sınıf	n	$\bar{X}$	Ss	F	p
İş Bulma Kaygısı	1	56	25.66	9.46	3,246	,024* (3-1)
	2	25	29.16	7.22		
	3	41	30.83	6.24		
	4	14	28.43	10.08		

(p<0.05)

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların sınıf değişkenine göre iş bulma kaygısında anlamlı farklılık tespit edilmiştir (p<0.05). Bu fark 3. Sınıf ile 1. Sınıf puanlarından kaynaklanmaktadır.

Tablo 3. Bölüm Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bölüm	n	$\bar{X}$	Ss	F	p
İş Bulma Kaygısı	Antrenörlük	29	28.79	8.64	1,707	,169
	Spor Yöneticiliği	44	29.72	6.96		
	Öğretmenlik	47	27.34	9.96		
	Rekreasyon	16	24.56	7.18		

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların bölüm değişkenine göre iş bulma kaygısında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 4. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Gelir Düzeyi	n	$\bar{X}$	Ss	F	p
İş Bulma Kaygısı	Gelir giderden az (1)	49	31.82	8.48	9,188	,001* 1-2 1-3
	Gelir gider eşit (2)	66	26.82	7.84		
	Gelir giderden fazla (3)	21	23.76	7.40		

(p<0.05)

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların gelir düzeyi değişkenine göre iş bulma kaygısında anlamlı farklılık tespit edilmiştir (p<0.05)

TARTIŞMA

Araştırmada, cinsiyet değişkeni ile iş bulma kaygısı düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Kadın öğrencilerin iş bulma kaygısı düzeyleri, erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek çıkmıştır. Demirci (2020) ve Sarıkol ve Hoşver (2023) yapmış olduğu araştırmalarda da cinsiyet değişkenine göre öğrenciler arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmadığı ve mevcut araştırmanın bulguları ile paralellik göstermediği görülmektedir. Bu durum toplumsal cinsiyet rolleri, iş piyasasındaki cinsiyet temelli ayrımcılık ya da kadınların iş gücüne katılım sürecinde karşılaştığı zorluklarla ilişkilendirilebilir.

Araştırma bulguları, sınıf düzeyinin anlamlı bir fark yarattığını; özellikle 3. sınıf öğrencilerinin 1. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek puanlara sahip olduğunu göstermektedir. Bu farkın nedeni 3. sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamında daha fazla deneyim kazanmış olmaları ve mezuniyete daha yakın olmalarından kaynaklanabilir. Bu durum onların konuya ilişkin kaygı, farkındalık veya ilgi düzeylerini artırmış olabilir. Ayrıca ilerleyen sınıflarda edinilen bilgi birikimi ve mesleki beklentilerin netleşmesi, bu öğrenci grubunun daha yüksek puan almasına katkıda bulunmuş olabilir.

Araştırmada bölüm değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Sarıkol ve Hoşver (2023) tarafından yapılan araştırmada bizim bulgularımızı destekler niteliktedir. Bu durum iş kaygısının bölümden bağımsız olarak öğrenciler arasında ortak bir sorun olabileceğini göstermektedir.

Mevcut araştırmada gelir düzeyi düşük öğrencilerin iş kaygısı geliri gidere eşit ve geliri giderden fazla öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kaya (2022) ve Sarıkol ve Hoşver (2023) tarafından yapılan araştırmalarda, düşük gelir düzeyine sahip üniversite öğrencilerinin, yüksek gelir düzeyine sahip olanlara kıyasla daha yüksek iş bulma kaygısı yaşadıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde, Tekin, Tayfun ve Korkmaz (2016), toplam aylık geliri düşük olan üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulgular, mevcut araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Bu durum ekonomik yetersizlik yaşayan öğrencilerin iş kaygısı düzeylerinin daha yüksek olduğunu ve maddi durumun psikolojik baskılar üzerindeki etkisini desteklediğini göstermektedir.

Sonuç olarak araştırma grubundaki öğrencilerin iş bulma konusunda yüksek düzeyde kaygı yaşadıkları belirlenmiştir. Bu durum, iş bulma kaygısının üniversite gençliği arasında yaygın bir sorun olduğunu düşündürmektedir. Türkiye’de spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler için istihdam olanaklarını artırmaya yönelik atılacak her adım, iş kaygılarını azaltmada kritik bir rol oynayacaktır. Spor alanlarındaki iş fırsatlarının artırılması, öğrencilerin iş bulma olasılığını da doğrudan olumlu yönde etkileyecektir.

KAYNAKLAR

- Demirci, M. A. (2020). Üniversite Öğrencilerinin İş Bulma Kaygısının Okula Bağlılığa Etkisi. 2. Uluslararası İktisat, İşletme ve Sosyal Bilimler Kongresi, 10-12 Nisan 2020, 170-178.
- Sarıkol, E., ve Ustaoglu Hoşver, P. (2023). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin İş Bulma Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 106-111.
- Büyükoztürk, Ş., *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Atıf İndeksi, 2018: p. 001-214.
- Aslan, M. ve Uğraş, S. (2021). Validity and Reliability Study of the Sports Sciences Students' Job Finding Anxiety Scale. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 6(13), 1143-1170.
- Kaya, L. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinde işsizlik kaygısı ve okula yabancılaşma arasındaki ilişkinin incelenmesi (Master's thesis, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Tayfun, A. N. T., ve Korkmaz, A. (2016). Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma The Unemployment Anxiety Of University Students: A Research On Süleyman Demirel University Students. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(17), 534-558.
- Karatas, I., ve Oktem, T. (2022). Investigation of the Relationships between Self-Confidence Levels and Job Finding Anxiety of Faculty of Sports Sciences Students. *Education Quarterly Reviews*, 5(1), 291-302.
- Yılmaz, K., ve Caz, Ç. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin kariyer planlamaları ile iş bulma kaygıları arasındaki ilişki (Doctoral dissertation, Çanakkale Onsekiz Mart University).
- Turhan, M. Ö., ve Arslanboğa, R. (2022). Spor bilimleri fakültesindeki öğretmen adaylarının iş bulma kaygısı ve algılanan stres düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(4), 1138-1152.